

Lieksan kaupungin lausunto Pohjois-Karjala ohjelman luonnoksesta ja siihen liittyvästä ympäristöselostuksesta

Kaupunginhallitus 03.11.2025 § 299
643/00.01.05.01/2025

Valmistelija

Elinvoimajohtaja

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on pyytänyt lausuntoa Pohjois-Karjala ohjelman luonnoksesta ja siihen liittyvästä ympäristöselostuksesta. Lausuntoja pyydetään viimeistään 31.10.2025 pohjois-karjala.fi/pokat2029 löytyvän lomakkeen kautta. Lieksan kaupunki on saanut lisäaikaa lausunnon antamiselle.

Maakuntaohjelma on aluekehitysohjelma, jolla ohjataan maakunnan kehittämistyötä. Siinä esitetään maakunnan erityispiirteisiin ja mahdollisuuksiin perustuvat kehittämistavoitteet, jotka noudattavat valtakunnallista aluekehityspäätöstä. Maakuntaohjelman laadinnasta ja sen toteutuksen ohjauksesta vastaa maakuntaliitto. Pohjois-Karjala -ohjelma kokoaa maakunnan kehittämisen keskeiset suunnitelmat yhdeksi kokonaisuudeksi. Ohjelmatyötä linjaa Pohjois-Karjalan strategia 2045, jota toteutetaan käytännössä maakuntaohjelmassa ja maakuntakaavassa määriteltyjen toimenpiteiden avulla. Vuosille 2026–2029 asetetut kehittämistavoitteet määritellään POKAT2029 – Pohjois-Karjalan maakuntaohjelmassa, joka myös ohjaa käytettävissä olevien resurssien suuntaamista.

Maakuntaohjelmassa esitetään ja kootaan yhteen maakunnan nykytila ja kehitysnäkymät, aluekehittämistyön keskeiset tavoitteet, toimenpide-ehdotukset sekä niiden toteuttamiseen tarvittavat voimavarat. Asiakirjaan sisältyvät lisäksi ympäristöselostus ja ohjelman vaikutusten arviointi.

Viranomaisten tulee toiminnassaan ottaa huomioon maakuntaohjelma ja sen toimeenpanosuunnitelma (Laki alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta 756/2021 § 26), edistää niiden toteuttamista sekä arvioida toimenpiteidensä vaikutuksia alueen kehitykseen. Maakuntaohjelma ohjaa myös maakuntaan osoitettujen EU-varojen käyttöä. Ohjelman aikajänne on neljä vuotta (2026–2029).

Lieksan kaupungin lausunto, joka täydennetään Pohjois-Karjalan maakuntaliiton laatimaan lomakkeeseen.

Yleisluontoiset näkemykset Pohjois-Karjala ohjelman luonnoksesta

Alla on huomioita, jotka ovat Lieksan kaupungin näkökulmasta erityisen tärkeitä ja merkityksellisiä ohjelman luonnosta arvioitaessa.

Paikalliset vahvuudet ja erityispiirteet

Lieksa sijaitsee metsävaltaisella ja harvaan asutulla alueella, jossa luonnonvarat, matkailu- ja luontoelinkeinot ovat keskeisiä. Ohjelma korostaa maakunnan vahvuuksien hyödyntämistä. Tästä syystä on tärkeää varmistaa, että ohjelman toimenpiteissä on riittävästi huomioitu myös Lieksan kaltaisen kaupungin, erityispiirteille (esim. luontomatkailu, metsien käyttö, kulttuuri ja paikalliset palvelut).

Saavutettavuus ja liikenneyhteydet

Saavutettavuus on yksi ohjelman teemoista.

Lieksalle tämä tarkoittaa mm. tie- ja raideliikenneyhteyksien toimivuutta, joukkoliikenteen palvelutason parantamista, digitaalisia yhteyksiä (esim. laajakaista) etätyöskentelyn mahdollisuudet, sekä infrastruktuurin kuntoa. Myös Pohjois-Karjalan sisällä tapahtuvaan liikennöintiin tulee kiinnittää erityistä huomioita, jos ja kun halutaan lisätä työllisten liikkumista ja elinvoimaisuuden turvaamista koko Pohjois-Karjalan alueella. Vaikuttamistoimenpiteitä on tehty vahvasti Joensuu-Helsinki lentoyhteyden säilyttämiseksi. Pendelöinti Pohjois-Karjalan sisällä joukkoliikenteen avulla tulisi saada uudelle asteelle.

Elinvoima, koulutus ja osaaminen

Ohjelmassa korostetaan osaamista ja koulutusta osana elinvoimaa. Lieksassa – kuten monissa maaseutumaisissa kunnissa – koulutukseen ja osaamiseen liittyvät kysymykset (esim. nuorten pysyvyys, työpaikat, korkeakoulu-yhteydet) voivat olla haaste. Ohjelmassa tulee kiinnittää vahvemmin huomiota siihen, miten pienemmät kunnat saavat tukea koulutuksen, uudenlaisen osaamisen kehittämiseen ja työpaikkojen luomiseen.

Hyvinvointi, palvelut ja osallisuus

Lieksassa palveluiden saavutettavuus, ikääntyvän väestön hyvinvointi, osallisuus (eri ikäiset, maaseutualueet) ovat tärkeitä ja siksi on kiinnitettävä huomioita ja turvattava palveluiden säilyminen alueella.

Luonto, kestävyys ja kiertotalous

Maakunnassa on linjattu, että kiertotalous ja luonnonvarojen kestävä käyttö ovat keskeisiä. Lieksalle tämä voi tarkoittaa metsien, luonnon- ja kulttuuriympäristöjen kestävä kehittämistä, luontomatkailun kehittämistä, uusiutuvan energian hyödyntämistä. On varmistettava, että luonnon- ja ympäristöarvot kulkevat käsikädessä elinkeinojen ja infran kehittämisen kanssa.

Rahoitus- ja toimeenpanokysymykset

Ohjelmassa tulisi olla selkeä linkki toimenpiteisiin, rahoitukseen, vastuisiin ja aikatauluihin. Toimenpiteiden aikataulutus ja vastuuttaminen jäävät ohjelmassa heikoiksi. Nyt teksti on suurelta osin passiivimuodossa. Lieksan näkökulmasta on hyvä varmistaa, että ohjelmassa on konkreettisia toimenpiteitä, jotka koskevat myös laajoja kunnallisia tahoja – eikä jää epäselväksi, miten pienkunnat pääsevät mukaan. Ohjelmassa tulisi selkeästi huomioida myös pienten kuntien kapasiteetti osallistua – miten tukea hankkeiden käynnistämistä ja rahoitusta paikallistasolla.

Paikallisen näkökulman avaaminen ja toimenpideketju

On tärkeää, että ohjelma ei jää liian yleiselle tasolle vaan sisältää mahdollisuuden paikallisiin eriytyksiin ja räätälöityihin toimenpiteisiin. Lieksan kannalta: miten ohjelman linjaukset näkyvät juuri Lieksassa? Ohjelmassa tulisi kuvata selkeämmin eri kuntaryhmien erityistarpeet ja mahdollisuudet ja miten ohjelma vastaa niihin. Alueiden vahvuudet on kuvattu erityisesti Joensuun seudun osalta. Ohjelman onnistuminen edellyttää myös kunnallisten toimijoiden resurssien huomioimista – sekä kunnallisen että maakunnallisen tason yhteistyön.

Lieksan kaupunki on erittäin valmis osallistumaan ohjelman toteuttamiseen yhteistyössä maakunnan liiton, muiden kuntien ja sidosryhmien kanssa. Toivomme, että maakuntaohjelma konkretisoituu kunnissa hankkeiksi ja että pieniä kuntia tuetaan aktiivisesti. Maakuntaohjelman luonnos on hyvä lähtökohta, mutta sen vaikuttavuus paranee, jos erityisesti harvaan asuttujen alueiden ja pienten kuntien

näkökulmat tehdään näkyvimiksi ja konkreettisemmin toimenpiteisiin
kytketyiksi ja aikataulutetuiksi.

Palaute: Pohjois-Karjala strategia 2045 päivitys

-

Pohjois-Karjalan nykytila ja kehityskuva

-

Älykkään erikoistumisen valinnat - vastaavatko kehittämistavoitteet Pohjois-Karjalan lähivuosien kehittämistarpeisiin?

Vastaavat hyvin

Riittävästi x

Eivät vastaa

Kehittämisehdotus:

Tuotannolliset painopisteet - vastaavatko kehittämistavoitteet Pohjois-Karjalan lähivuosien kehittämistarpeisiin?

Vastaavat hyvin

Riittävästi x

Eivät vastaa

Kehittämisehdotus:

Hyvinvoiva väestö ja kulttuuri - vastaavatko kehittämistavoitteet Pohjois-Karjalan lähivuosien kehittämistarpeisiin?

Vastaavat hyvin

Riittävästi x

Eivät vastaa

Kehittämisehdotus: Hyvinvointiteemassa tulisi korostaa palvelujen
saatavuuden turvaaminen harvaan asutuilla alueilla ja asukasosallisuuden
vahvistaminen.

Vetovoimainen elinympäristö ja monimuotoinen luonto - vastaavatko kehittämistavoitteet Pohjois-Karjalan lähivuosien kehittämistarpeisiin?

Vastaavat hyvin

Riittävästi

Eivät vastaa

Kehittämisehdotus:

Läpileikkaavat teemat (kokonaisturvallisuus, energiamurros, kansainvälisyys) - vastaavatko kehittämistavoitteet Pohjois-Karjalan lähivuosien kehittämistarpeisiin?

Vastaavat hyvin

Riittävästi X

Eivät vastaa

Kehittämisehdotus:

Saavutettavuus (energiaverkostot, liikenne- ja tietoliikenneverkot) - vastaavatko kehittämistavoitteet Pohjois-Karjalan lähivuosien kehittämistarpeisiin?

Vastaavat hyvin

Riittävästi X

Eivät vastaa

Kehittämisehdotus:

Saavutettavuus on yksi ohjelman teemoista.

Lieksalle tämä tarkoittaa mm. tie- ja raideliikenneyhteyksien toimivuutta, joukkoliikenteen palvelutason parantamista, digitaalisia yhteyksiä (esim. laajakaista) etätyöskentelyn mahdollisuudet, sekä infrastruktuurin kuntoa. Myös Pohjois-Karjalan sisällä tapahtuvaan liikennöintiin tulee kiinnittää erityistä huomioita, jos ja kun halutaan lisätä työllisten liikkumista ja elinvoimaisuuden turvaamista koko Pohjois-Karjalan alueella.

Vaikuttamistoimenpiteitä on tehty vahvasti Joensuu-Helsinki lentoyhteyden säilyttämiseksi. Pendelöinti Pohjois-Karjalan sisällä joukkoliikenteen avulla tulisi saada uudelle asteelle.

Koulutus ja työllisyys - vastaavatko kehittämistavoitteet Pohjois-Karjalan lähivuosien kehittämistarpeisiin?

Vastaavat hyvin

Riittävästi

Eivät vastaa X

Kehittämisehdotus:

Ohjelmassa korostetaan osaamista ja koulutusta osana elinvoimaa.

Lieksassa – kuten monissa maaseutumaisissa kunnissa – koulutukseen ja osaamiseen liittyvät kysymykset (esim. nuorten pysyvyys, työpaikat, korkeakoulu-yhteydet) voivat olla haaste.

Ohjelmassa tulee kiinnittää vahvemmin huomiota siihen, miten pienemmät kunnat saavat tukea koulutuksen, uudenlaisen osaamisen/koulutusten kehittämiseen ja työpaikkojen luomiseen.

Osaamisen ja koulutuksen teemassa selkeäksi tavoitteeksi: “nuorten pysyvyys alueella”, “työpaikkojen luominen paikallisille”.

Palaute: Maakuntaohjelman rahoituslähteet

Ohjelmassa tulisi olla selkeä linkki toimenpiteisiin, rahoitukseen, vastuisiin ja aikatauluihin. Toimenpiteiden aikataulut ja vastuuttaminen jäävät ohjelmassa heikoiksi.

Nyt teksti on suurelta osin passiivimuodossa.

Lieksan näkökulmasta on hyvä varmistaa, että ohjelmassa on konkreettisia toimenpiteitä, jotka koskevat myös laajoja kunnallisia tahoja – eikä jää epäselväksi, miten pienkunnat pääsevät mukaan. Ohjelmassa tulisi selkeästi huomioida myös pienten kuntien kapasiteetti osallistua – miten tukea hankkeiden käynnistämistä ja rahoitusta paikallistasolla.

Palaute: Maakuntaohjelman laadinta, toteutus ja seuranta

-

Palaute: Ympäristöselostus ja vaikutusten arviointi

Kestävä kehitys -teemassa voisi korostaa: metsä- ja luontopohjaisen matkailun kehittäminen vastuullisesti sekä “uusiutuvan energian hyödyntäminen laajojen alueiden kunnissa.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa yllä olevan lausunnon Pohjois-Karjala ohjelman luonnoksesta ja siihen liittyvästä ympäristöselostuksesta.

Päätös

Kaupunginhallitus päätti antaa yllä olevan lausunnon Pohjois-Karjalan ohjelman luonnoksesta ja siihen liittyvästä ympäristöselostuksesta.

Merkittiin, että Milla Martikainen ja Matti Taponen Pohjois-Karjalan maakuntahallituksen jäseninä ilmoittivat olevansa esteellisiä ja poistuivat kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ajaksi.

Lisätietoja

Kaupunginjohtaja Pirre Seppänen, 040 1044 001,
sähköposti [pirre.seppanen\(at\)lieksa.fi](mailto:pirre.seppanen(at)lieksa.fi)

Elinvoimajohtaja Anne Karppinen, p. 040 1044 009,
sähköposti [anne.karppinen\(at\)lieksa.fi](mailto:anne.karppinen(at)lieksa.fi)